

”בזק” החברה הישראלית לתקשורת בע”מ

(”החברה”)

31 בדצמבר 2015

לכבוד

הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע”מ

לכבוד

רשות ניירות ערך

הנדון: שימוע מדיניות תעריפים ושקיפות בשוק הטלר”ע

ביום 30 בדצמבר 2015, התקבלה בחברה הודעת החברה הבת, די.בי.אס שידורי לוויין (1998) בע”מ (להלן: ”די.בי.אס”), בדבר שימוע שפרסם באותו יום משרד התקשורת המופנה לשוק הטלוויזיה הרב-ערוצית (להלן: ”טלר”ע”), ובתוכו די.בי.אס, בדבר ”קביעת מדיניות תעריפים והחלת הוראות שקיפות”.

לשימוע קדמה החלטת יו”ר המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין (להלן: ”המועצה”), להורות שלא לאשר לדי.בי.אס בשלב זה את נספחי המבצע החדשים שהוגשו על ידה לגבי העלאת מחיר שירותי ה-VOD שלה, מחשש שלכאורה טמונה בהם אפליה. במקביל, החליטה יו”ר המועצה שלא לאשר גם העלאת תעריפים שונים עליהן הודיע למועצה בעל הרישיון הכללי לשידורי כבלים.

בשימוע נאמר, כי המועצה סבורה כי מבנה התעריפים הנוכחי בשוק הטלר”ע יש בו כדי להוות פגיעה משמעותית בתחרות ולכאורה אף חשש לאפליה ולהטעיה. על כן, יצאה המועצה לשימוע, ביחס לכוונתה לקבוע מדיניות מקיפה לתעריפים בשוק הטלר”ע, הכוללת המלצות שונות המפורטות במסמך השימוע המלא המצורף לדיווח זה.

עוד החליטה המועצה, במסגרת השימוע, כי יש להורות על החלת חובת גילוי כל המחירונים והמבצעים של החברות בשוק הטלר”ע, וזאת על דרך של תיקון רישיון החברות כך שהן יהיו חייבות לפרסם באתר האינטרנט שלהן את כל המבצעים המוצעים, בעת הזו ומכאן ואילך, לכלל לקוחות החברה, וזאת בהתאם לעקרון השקיפות.

כמו כן, החליטה המועצה, כי בשלב זה ובאופן זמני, עד לסיום הליכי השימועים תוך פרק זמן קצר, יוקפאו עליות מחירים בשוק הטלר”ע וכן לא יתאפשר לחברות להציע נספחי מבצע חדשים.

די.בי.אס לומדת את פרטי השימוע ומשמעותותיו, ובשלב זה אין באפשרותה ו/או באפשרות החברה יכולת להעריך את השפעותיו על די.בי.אס. בכוונת די.בי.אס להגיש את התייחסותה לשימוע עד למועד שנקבע לתגובה, ה-1.2.2016.

בכבוד רב,

”בזק” החברה הישראלית לתקשורת בע”מ

בידי עו”ד לינור יוכלמן, מזכירת התאגיד

משרד התקשורת

המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין

החלטת המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין מס' 18/2015-1 מיום
24.12.2015

הזמנה להצגת עמדות בעניין:

קביעת מדיניות תעריפים והחלת הוראות שקיפות

רקע

ביום 10/11/2015 התקבלה במועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין (להלן: **המועצה**) הודעה מאת בעל הרישיון לשידורי טלוויזיה באמצעות לוויין (להלן: **חברת יס**) שמשמעותה הלכה למעשה העלאת מחיר שירותי ה-VOD שהיא מוכרת למנוייה מ-24.7 ש"ח לסך של 29.90 ש"ח לחודש. יס ביקשה לבצע העלאה זו באמצעות הודעה למועצה על נספחי מבצע חדשים כפי חובתה ברישונה¹.

¹ ראו סעיף 16.2 לרישיון יס הקובע כדלקמן:

16.2	מחירי שידורים ושירותים למנויים
16.2.1	(א) בעל הרישיון יעביר למועצה בכתב לוח מחירים של שידורים ושירותים למנויים, לפי סוגיהם ולרבות מחירי מכירה או השכרה של ציוד הקצה ודמי התקנתו, אשר לפיו יחייב את לקוחותיו (בסעיף זה – "לוח המחירים"); לוח המחירים יהיה ערוך בצורה נהירה וברורה ויכיל את כל המידע הדרוש לצורך חישוב החיוב על פיו; המחירים יהיו זהים לכל אזור השירות.
	(ב) לוח המחירים יועבר למועצה לפחות 30 ימים לפני תחילת ההתקשרות של בעל הרישיון עם מנויים; המועצה רשאית שלא לאשר לוח מחירים שיש בו משום חשש להטעיית הציבור או הפלייה בין מנויים; לא הודיעה המועצה על התנגדותה ללוח המחירים בתוך פרק הזמן כאמור, יהא תוקף הלוח במועד שקבע בעל הרישיון;
16.2.2	על שינוי בלוח המחירים יחולו הוראות אלה:
	(א) בעל הרישיון יודיע בכתב ליו"ר על כל שינוי בלוח המחירים מיד עם פרסומו לציבור בדרך כלשהי או עם הודעת השינוי למנויים, כמתחייב מהוראות הרישיון, לפי המוקדם; היו"ר רשאי, אם מצא שיש בשינוי כדי לגרום להטעיית הציבור או הפלייה בין מנויים, או כי אינו מתיישב עם הוראות החוק, התקנות, הכללים, הרישיון או מדיניות המועצה, להורות לבעל הרישיון להימנע משינוי לוח המחירים, או להודיע לו כי בדעתו להביא את השינוי לדיון במועצה; לא הודיע היו"ר לבעל הרישיון כאמור עד מועד תחולת השינוי, יכנס השינוי לתוקף.
	(ב) בעל הרישיון יודיע למנויו על כל שינוי בלוח המחירים, לפחות שבעה ימים לפני מועד התחולה של השינוי; אופן ההודעה ייקבע בהסכם המנוי, ובאין קביעה כאמור, תינתן ההודעה בכתב;
16.2.3	למרות האמור בסעיף 16.2.2, רשאי בעל רישיון להחיל הוזלות, הנחות ומבצעים בכל עת ובלבד שיודיע עליהם ליו"ר בכתב מיד עם פרסומם לציבור בדרך כלשהי או עם תחילתם, לפי המוקדם; בסעיף זה "מבצע" – הצעה מוגבלת בזמן עד ארבעה חודשים, של בעל הרישיון למנויו, של

ואולם, מעיון בנספחי המבצע שהוגשו למועצה הסתבר כי הוגשו למועצה מספר נספחים – המלמדים על כך שאומנם המחירים יעלו אך לא לכל המנויים וחלק מן המנויים יזכו למבצעים הכוללים הנחות כאלה ואחרות ביחס למחיר החדש. זאת ועוד: הנספחים תיארו מספר סוגי הנחות אך מן הנספחים לא ניתן היה לדעת מדוע יזכה מנוי בהנחה מסוג אחד ואילו מנוי אחר יזכה בהנחה מסוג אחר (גדולה או קטנה יותר) כאשר מנוי שלישי כלל לא יזכה להנחה.

ודוק: מבצעים שכאלו הכוללים סוגי הנחות שונים ללא שניתן להבין מנספח המבצע עצמו כיצד ניתנות ההנחות לחלק מן המנויים אך לא לאחרים הוגשו למועצה גם בעבר, אך לא נמצא כי נערכה בדיקה מעמיקה בעניין משמעות הדברים.

העניין הובא בפני יו"ר המועצה אשר החליטה כי יש להיכנס לעובי הקורה ולבצע בדיקה **דחופה** ומעמיקה של הסוגיה ולהביאה בפני מליאת המועצה. על כן, החליטה יו"ר המועצה להורות באופן זמני שלא לאשר את נספחי המבצע החדשים שהוגשו על ידי יס לגבי העלאת מחיר שירותי ה-VOD שלה, מחשש שמדובר לכאורה באפליה בין מנויים ובשים לב לכוונת היו"ר לקיים בעניין דיון דחוף במליאת המועצה. יו"ר המועצה ביקשה אפוא להקפיא את המצב הקיים עד לדיון במליאת המועצה שייערך בדחיפות.

הודעה קצרה בעניין החלטת היו"ר שלא לאשר בשלב זה את נספחי מבצע מחשש שלכאורה טמונה בהם אפליה ובשים לב לכוונה לקיים בעניין דיון דחוף במליאת המועצה נמסרה ליס ביום 22.11.2015 וניתנה להם האפשרות להעביר בכתב את כל טענותיהם בעניין.

שידורים, שירותים, מיקבצים או תעריפים, שאין בה כדי לחייב מנוי שאינו מעוניין לקבלה, ואין באי-קבלתה כדי להרע תנאיו של מנוי ביחס לשידורים והשירותים שהוא מקבל מבעל הרשיון.

16.2.4 הודיע בעל הרשיון ליו"ר על הוזלה, הנחה או מבצע כאמור בסעיף 16.2.3, רשאי היו"ר, אם מצא שיש בהם כדי להטעות את הציבור או להפלות בין מנויים, להורות לבעל הרשיון לבטל אותם וכן להורות לו על הפעולות שעליו לנקוט כדי לתקן את הפגם או כדי להשיב המצב לקדמותו, לפי העניין.

16.2.5 בעל הרשיון ימסור לכל מבקש את לוח המחירים ללא תמורה.

16.2.6 בסעיף זה:

"תקופת התחייבות"- תקופה מוגדרת בתנאי מבצע, הנחה או הוזלה אשר אי השלמתה בידי המנוי כרוכה בתשלום, לרבות החזר הטבה או דמי יציאה;

"מבצע" - לרבות הנחה או הוזלה;

"שירותי שידור" - כל שירות שניתן בידי בעל הרשיון או מי מטעמו בקשר עם אספקת שידורים, בכפוף להוראות הרשיון והדיון, ובכלל זה שירותי התקנה, תיקון, אחזקה, ביטוח, חיוב, דיוור, תמיכה וכיו"ב;

תקופת ההתחייבות לא תעלה על שמונה עשר חודשים ותפקע במועד אחד, בין אם שירותי השידור וציוד הקצה הוצעו למנוי במבצע אחד ובין אם הוצעו במסגרת מבצעים שונים.

בסמוך לאחר מכן ביקשה יו"ר המועצה מחברת הייעוץ הכלכלי המלווה את המועצה לבחון לעומק את סוגיית מחירי המבצע השונים. בשלב זה גם הסתבר כי לסוגיה יש גם השפעות ממשיות על התחרות בתחום ועל כך יורחב עוד בהמשך.

במקביל לטיפול בבקשת יס להעלאת מחירי שירותי ה-VOD שלה התקבלה במועצה, ביום 17.11.2015, הודעה מאת בעל הרישיון הכללי לשידורי כבלים (להלן: **חברת הוט**) לגבי העלאת מחירים בשירותיה שלה. חברת הוט הודיעה על העלאה של עשרות רבות של פריטים במחירון ערוצי החברה וחבילות החברה ועוד העלאה של מספר פריטים אחרים במחירון. כמו כן הודיעה החברה, לשיטתה בבחינת "למעלה מן הצורך", על העלאת מחיר למנויים במסגרת מבצעים קיימים שונים כפי שלטענת הוט מתירים תנאי אותם מבצעים, אשר הועברו בעבר למועצה.

הודעת הוט עסקה אפוא גם בהעלאת מחירי המחירון² של החברה וגם בהעלאת מחיר של מבצעים קיימים³.

² בכל הנוגע לחובת הוט לקבוע מחירי מחירון סבירים ראו סעיף 44.3 לרישיון הוט הקובע כדלקמן:

44.3. בלי לגרוע מהוראות כל דין אחר החלות על תעריפי בעל הרישיון, המחירון ינקוב בתעריפים שלא יעלו על השיעורים המפורטים בנספח ח' לרישיון. בעד שידורים ושירותי שידור מן הסוגים המנויים בסעיפים 43.1.4 עד 43.1.8 לעיל שלא נקבע להם שיעור בנספח ח' לרישיון, רשאי בעל הרישיון, בכפוף להוראת סעיף 41.1.2 לעיל, **לקבוע מחיר סביר**. ...

באשר לשינוי מחירי מחירון בהוט ראו סעיף 44.6 לרישיון הוט הקובע כדלקמן:

44.6. על שינוי במחירון של שידורים ושירותי השידור שלא נקבע להם שיעור בנספח ח', יחולו הוראות אלה:

44.6.1. בעל הרישיון יודיע בכתב ליו"ר ולמנהל על כל שינוי במחירון מיד עם פרסומו לציבור בדרך כלשהי או עם הודעת השינוי למנויים, כמתחייב מהוראות הרישיון, לפי המוקדם; היו"ר רשאי, אם מצא שיש בשינוי כדי לגרום להטעיית הציבור או הפלייה בין מנויים, או כי אינו מתיישב עם הוראות החוק, התקנות, הכללים, הרישיון או מדיניות המועצה, להורות לבעל הרישיון להימנע משינוי המחירון, או להודיע לו כי בדעתו להביא את השינוי לדין במועצה; לא הודיע היו"ר לבעל הרישיון כאמור עד מועד תחולת השינוי, יכנס השינוי לתוקף.

44.6.2. היו"ר והמנהל רשאים לבקש פרטים נוספים הנוגעים לשינוי המבוקש

44.6.3. בעל הרישיון יודיע למנויייו על כל שינוי במחירון, לפחות שבעה ימים לפני מועד התחולה של השינוי; אופן ההודעה ייקבע בהסכם המנוי, ובאין קביעה כאמור, תינתן ההודעה בכתב;

44.6.4. בסעיף זה, "שינוי מחירון" - לרבות קביעה ראשונית של תעריף במחירון.

³ בכל הנוגע להנחות ומבצעים בהוט ראו סעיף 45 לרישיון הוט הקובע כדלקמן:

45. הנחות ומבצעים

45.1. למרות האמור בסעיף 44.1 לעיל, רשאי בעל רשיון להציע הנחות ומבצעים בכל עת ובלבד שיודיע עליהם ליו"ר ולמנהל בכתב מיד עם פרסומם לציבור בדרך כלשהי או עם תחילתם, לפי המוקדם; בסעיף זה "מבצע" - הצעה מוגבלת בזמן עד ארבעה חודשים של בעל הרישיון למנויייו, של שידורים, שירותי שידור או תעריפים, שאין בה כדי לחייב מנוי שאינו מעוניין לקבלה, ואין באי-קבלתה כדי להרע תנאיו של אותו מנוי ביחס לשידורים, לשירותים או לתעריפים שהוא מקבל מבעל הרישיון.

בכל הנוגע להעלאת המחיר במבצעים לא הוברר מהודעת הוט על איזה מבצעים מדובר, כמות המבצעים, למי הם הוצעו, למשך איזה תקופה וכיו"ב, וגם לא הובררו סכומי ההעלאה המדוברים. כל שנכתב בהודעת הוט בהקשר זה הוא כי "יבוצע עדכון מחיר". לאחר פנייה להוט בעניין נמסר כי מדובר בהעלאה שתבוצע בשיעור ממוצע של מספר אחוזים. בהמשך, כשהתבקשה הוט להבהיר מה המשמעות של העלאת מחירי המבצעים בשיעור "ממוצע" והאם המשמעות היא שלחלק מהמנויים תהיה העלאה אחרת (נניח גבוהה יותר) משל חלק אחר מן המנויים, מסרה הוט כי אכן יש הפרשים בין מנויים אך שהפרש בין שיעור העדכון הגבוה ביותר לנמוך ביותר, יהיה הפרש של שקלים בודדים.

בדומה להחלטה שהתקבלה לגבי יס גם כאן יו"ר המועצה החליטה כי יש להיכנס לעובי הקורה ולהבין הבדלים אלו שבין המנויים בהוט ומשמעויותיהם, לרבות העלאת מחיר ביותר ממאה פריטים במחירון והורתה, באופן זמני, שלא לאשר את העלאות התעריפים השונים בהוט (מחירון ומבצעים) מחשש לאפליה בין מנויים ופגיעה בתחרות ובשים לב לכוונת היו"ר לקיים בעניין דיון דחוף במליאת המועצה. הודעה בעניין נמסרה להוט וניתנה לה האפשרות להעביר טענותיה בכתב.

חברת הייעוץ הכלכלי של המועצה נתבקשה להתייחס בעבודתה גם לעניין זה.

בנוסף, מאחר שלדעת יו"ר המועצה העלאות מחיר אלו, שנמסרו למועצה במועדים סמוכים ובאשר לתעריף לגבי שירותי ה-VOD דובר על העלאה לאותו מחיר בדיוק (29.90 ש"ח), עוררו תמיהה, החליטה היו"ר לפנות בעניין גם לממונה על ההגבלים העסקיים תוך הודעה לחברות על עניין זה. פנייה זו לממונה אינה רלבנטית עוד לאחר שהממונה הודיע ליו"ר המועצה ביום 29.11.2015 כי "גביית מחיר דומה על ידי מתחרים, לרבות העלאת מחיר בשיעור דומה ואף בסמיכות זמנים, אינה מעידה בהכרח על הפרה של חוק ההגבלים העסקיים... הדברים נכונים במיוחד בשוק שבו פועלים מתחרים מועטים, והמחירים הנגבים בו, לרבות שינויים בהם, הם פומביים. נוכח האמור לעיל, העובדות המתוארות בפנייתכם, כשלעצמן, אינן מעוררות חשד להפרה של החוק. על כן, איננו מוצאים לנכון להפעיל סמכות מסמכויות הממונה".

45.2 הנחה או מבצע שהציע בעל הרשיון במשך למעלה מארבעה חודשים ברציפות, רשאים היו"ר והמנהל לראותם כבקשה לשינוי המחירון לפי התעריף של ההנחה או המבצע.

45.3 הודיע בעל הרשיון ליו"ר או למנהל על הנחה או מבצע כאמור בסעיף 45.1 לעיל, רשאים היו"ר והמנהל יחדיו, מהשיקולים המפורטים בסעיף 44.4 לעיל, להורות לבעל הרשיון לבטל אותם וכן להורות לו על הפעולות שעליו לנקוט כדי לתקן את הפגם או כדי להשיב המצב לקדמותו, לפי העניין.

...

בסעיף 45.3 מוזכר סעיף 44.4 לרשיון הוט הקובע כדלקמן:

44.4 השר רשאי, לאחר שהתייעץ במועצה ולאחר שניתנה לבעל הרשיון הזדמנות להשמיע טענותיו, להורות על שינוי שיעורי התשלומים הנקובים במחירון, או על תשלומים מירביים או מזעריים תחתם, אם ראה כי יש בהם כדי לגרום לפגיעה בתחרות, הטעיה, אפליה או תחרות בלתי הוגנת, או כי אינם מתיישבים עם הוראות החוק, התקנות, הכללים או רשיון זה, וזאת בין השאר, בשים לב למדיניות המועצה.

בכל הנוגע לבדיקה הכלכלית התבקשו חברות הוט ויס לספק מידע רחב באשר למבצעים השונים ולמחירי המחירון שמשלמים מנויים לרבות תכני המבצע, נתונים מספריים, מועדים וכיו"ב. החברות לא מסרו את תקנוני כלל המבצעים ומהמידע שנמסר גם לא ניתן לדעת את מספרם המדויק של המבצעים אליהם משוייכים כלל המנויים בשוק אך ברור מן המידע כי מדובר בין מאות לאלפי מבצעים.

מסקנת הבדיקה הכלכלית שבוצעה על בסיס הנתונים שמסרו החברות היא כי מבנה התעריפים הקיים יוצר פגיעה משמעותית בתחרות ומעלה את החשש לאפליה בין מנויים. יחד עם זאת, בטרם נפרט אודות הבדיקה הכלכלית, שנוסח עדכני שלה מצורף כנספח להחלטה זו, תוצג בקיצור המסגרת הנורמטיבית הרלבנטית לענייננו, לרבות הוראות החוק והתקנות.

מסגרת נורמטיבית

מעבר לסמכויות המועצה המוכרות לכל באשר לקביעת מדיניות כמו גם באשר לרישיונות החברות והפיקוח עליהן העניק המחוקק למועצה בסעיף 1ט6 לחוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982 (לעיל ולהלן: **החוק**) סמכות מיוחדת למנוע פגיעה משמעותית בתחרות:

ביצוע שידורים באורח תקין וסדיר
1ט6. (א) בעל רישיון לשידורי כבלים יקיים את השידורים באורח תקין וסדיר על פי הרישיון שהוענק לו ועל פי התקנות והכללים שנקבעו לפי חוק זה.

(ב) ראה השר או ראתה המועצה, כי בעל רישיון לשידורי כבלים פועל באופן העלול לגרום לפגיעה בביצוע תקין וסדיר של השידורים, או כי יש בפעולתו כדי לגרום לפגיעה משמעותית בתחרות בתחום השידורים, רשאי כל אחד מהם להורות לבעל הרישיון בדבר צעדים שעליו לנקוט כדי למנוע את הפגיעה; הוראת השר לפי סעיף קטן זה תינתן לאחר שנועץ במועצה.

סעיף זה שעניינו בעל רישיון לשידורי כבלים – קרי חברת הוט – חל גם על חברת יס מכוח סעיף 6 לחוק⁴.

מעבר להיבט התחרות, וכפי שנרמז לעיל, מתעורר בענייננו גם חשש לכאורה לאפליה. רוח הרישיונות שניתנו לחברות בהקשר זה היא ברורה – אין להפלות ומרבית הוראות הרישיון העוסקות בדבר מופיעות בהערות שוליים לעיל. ואולם, מעבר לרישיון יש לעמוד גם על ההוראות הרלבנטיות בהקשר זה הקיימות בתקנות.

וכך נקבע בתקנה 20 לתקנות התקשורת (בזק ושידורים) (זכיונות), התשמ"ח-1987 החלה מכוח סעיף 6יב לחוק:

⁴ לגבי איסור פגיעה בתחרות ראו גם סעיף 7.2 לרישיונה של יס וסעיף 19.6 לרישיונה של הוט.

שיעור אחיד
ופרסום
מחירים

20. (א) התשלום בעד שירותי שידור יהיה בשיעור אחיד לכל מנויי של בעל הזכיון, לפי סוג השירות וללא כל אפליה; ואולם, יכול שייקבעו בזכיון תעריפים שונים לאותו שירות, לפי סוגי חצרים, לפי סוגי השימוש בחצרים או לפי קנה מידה סביר אחר.

...

תקנה נוספת שיש להפנות אליה בהקשר זה היא תקנה 24 לתקנות התקשורת (בזק ושידורים) (הליכים ותנאים למתן רשיון לשידורי לוויין), התשנ"ח-1998:

אחידות במתן
שירות

24. (א) בעל רשיון לא יפלה בין מנויים או בין המבקשים להיות מנויים בהיצע מיקבציו ובמתן שידוריו ושירותיו; לענין זה, "אפליה" – לרבות הבחנה בשל אזור מגורים.

(ב) בכל מקום שבו בעל הרשיון הוא הספק היחיד של שידורי טלוויזיה רב-ערוציים למנויים, לא יהיה בעל הרשיון רשאי לגבות תשלומים גבוהים מאלה שהוא גובה באזורים שבהם מתקיימת תחרות בתחום שידורי הטלוויזיה כאמור.

איסור האפליה אפוא אינו נתון בספק ואולם לחברות ניתנה האפשרות ליצור **אבחנה מותרת** לגבי **סוגי מנויים**, כאשר יש טעם סביר לכך ובכפוף לקבלת אישור. בעניין זה יש להפנות לסעיף 12.1.2 לרישיון יס הקובע כדלקמן:

12.1.2 בלי לגרוע מהאמור בתקנה 24 לתקנות, יספק בעל הרשיון את שידוריו ושירותיו בכל אזור השירות, לכל דורש, בתנאים שווים ובלתי מפלים ובתעריף שאינו מפלה, אולם, ניתן להציע תעריפים ותנאים שונים לפי סוגי המנויים; בסעיף זה – "סוג מנויים" קבוצת מנויים העונה למאפיינים המאפשרים לאבחן אותה מקבוצות מנויים אחרות, ואשר קיים טעם סביר לקבוע לה תנאים שונים; המועצה רשאית להורות לבעל הרשיון על סוגים של טעמים ושל אבחנות אשר אין להביאם בחשבון לעניין זה וכן רשאית המועצה להורות בעניין מסויים על האחדת התעריף אם מצא שנקבעו מחירים שונים על סמך טעמים פסולים או בלתי ענייניים.

ולסעיף 41.1.2 לרישיון הוט הקובע כך:

41.1.2 בעל הרשיון יספק את שידוריו ואת שירותי השידור בתנאים שווים ובלתי מפלים ובתעריף שאינו מפלה, ללא תלות במיקום המנוי או בעלות הייחודית למתן השידורים ושירותי השידור לכל מנוי, אולם ניתן להציע תעריפים ותנאים שונים לפי סוגי המנויים, וזאת בכפוף לאישור המועצה והמנהל יחדיו; בסעיף זה – "סוג מנויים" – קבוצת מנויים העונה למאפיינים המאפשרים לאבחן אותה מקבוצות מנויים אחרות, ואשר קיים טעם סביר לקבוע לה תנאים שונים. מבלי לגרוע מן האמור לעיל, הסכם מנוי המשמש את בעל הרשיון להתקשרות ייחודית עם סוג מנויים כפוף להוראות סעיף 40 לעיל, בשינויים המחוייבים.

כאן אולי המקום לציין כי לגבי אפליית מחירים בתחום **הטלקום והרט"ן** מתנהלת מזה מספר שנים תובענה ייצוגית (ת"צ 42754-05-11 ותביעות נוספות⁵).

במסגרת תובענה זו הוגשה עמדת משרד התקשורת לפיה באשר לרישיונות שנדונו שם אבחנה תעריפית בין מנויים שונים מותרת, ובלבד שהם משתייכים ל**סוגים שונים** של מנויים. דוגמאות לכך הן תוכניות יעודיות לחיילים או סטודנטים.

משרד התקשורת הוסיף שם, כי אין מקום לאפשר (לגבי מה שנדון שם) הצעת תכנית תעריפים מסוימת אך ורק ללקוחות שהחברה חפצה ביקרם, על מנת לשמרם כלקוחות וכי הוראות הרישיון שנדונו שם אינן מתירות ניהול מו"מ על המחיר בהתאם ליכולת המיקוח של הלקוח.

לאחר שהוגשה בתובענה הייצוגית האמורה עמדת משרד התקשורת, ביקש בית המשפט לקבל גם את עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה. היועץ הגיש את עמדתו והבהיר כי הדרך להתגבר על בעיית היעדר השקיפות ופערי המידע בין הצרכן למנוי הינה באמצעות יצירת אחידות בתכניות המוצעות על ידי בעל הרישיון, שיהיו קבועות מראש, שקופות ומוצעות בצורה שווה לכלל המנויים. זאת, להבדיל ממצב של הצפה של תכניות אשר "יתפרו" לכל צרכן בנפרד ובאופן אישי תוך פגיעה למעשה בצרכנים החלשים אשר אפשר שאינם מודעים לאפשרות המיקוח או שאינם יודעים להפעילה ביעילות. יחד עם זאת היועץ הבהיר כי השאלה האם לאמץ אסדרה שכזו היא עניין של מדיניות. וכך בהקשר זה טען היועץ:

"האסדרה הרלוונטית לתביעה נועדה להתגבר על בעיה של העדר שקיפות ופערי המידע בין הצרכן לבין בעל הרישיון. הדרך להתגברות על בעיה זו הינה באמצעות יצירת אחידות בתכניות המוצעות על ידי בעל הרישיון, שיהיו קבועות מראש, שקופות ומוצעות בצורה שווה לכלל המנויים. זאת, להבדיל ממצב של הצפה של תוכניות אשר יתפרו לכל צרכן בנפרד ובאופן חשאי.

בסופו של יום, אסדרה זו מאפשרת לצרכן לבצע השוואה בין השירותים או המוצרים המוצעים לו, תעריפיהם ותנאיהם, בין אם מדובר בהצעות שונות של אותו בעל רישיון ובין אם מדובר בהצעות של מתחרים, לשם קבלת החלטה מושכלת ועל בסיס מידע שיש בו וודאות ושקיפות טרם ההתקשרות. כך מתאפשר לצרכן אשר מבקש להיות מנוי, לבחור בעסקה המתאימה לצרכיו והמיטיבה עמו.

בנוסף, יש בכך להגן במיוחד על הצרכנים החלשים, אשר אפשר כי אינם מודעים לכתחילה לאפשרות המיקוח או שאינם כשירים להפעילה בצורה יעילה. כמו כן, לחובת הצגת המחירים יש הגיון כלכלי צרכני; חובת הצגת המחיר מאפשרת לצרכן להשוות ולבחור את הספק המועדף עליו בלי ליצור קשר עם הספק. ככלל, ככל ששוק פועל על פי נורמה של תמחור אישי במשא ומתן, הוא מתרחק מהמטרה של הצגת המחיר ובעצם הופך אותה ללא רלוונטית באופן העלול ליצור פגיעה בתחרות ובצרכן. **יחד עם זאת, יש לבחון בכל שוק את מידת ההתערבות הראויה, בין היתר בשים לב למאפייני השוק. בחינה זאת נערכה על ידי משרד התקשורת לגבי שוק התקשורת ונקבעה האסדרה הראויה."**

⁵ יצויין, כי לאחרונה הוגשה גם נגד יס תובענה ייצוגית העוסקת באפליה (ת"צ 48167-07-15) וכמובן שהמועצה בשלב זה אינה מביעה כל עמדה לגבי תובענה ייצוגית זו.

למעשה, שאלת המדיניות הראויה לגבי שוק הטלוויזיה הרב-ערוצי בנדון דידן היא המונחת לפני המועצה כיום. עיון בנספחי המבצע השונים שהגישו החברות למועצה מלמד כי ככלל מנספח המבצע עצמו לא ניתן ללמוד על "סוג המנוי" לו הוא מוצע ומנתונים שבידי המועצה עולה כי הלכה למעשה מנויים שונים מקבלים מבצעים שונים על **אותו שירות** לפי מה שניתן לכנות "כוח מיקוח". דהיינו, ככל שהלקוח יותר "עקשן", מתלונן ומאיים להתנתק ביתר רצינות כך המחיר שניתן לו בעבור אותו שירות הוא נמוך יותר. גם לקוחות שבנוסף למבצע רוכשים פריטים במחיר מחירון, שהוא כשלעצמו אחיד, משלמים בסופו של יום מחיר **שונה** בעבור אותו שירות שהרי לקוחות שכאלה יכול שימצאו במבצעים שונים (למרות שהשירות זהה).

השאלה, היא אפוא אם "כוח מיקוח" יכול להגדיר "סוג מנוי" בנוסף להיעדר שקיפות המבצעים ונוכח הבדיקה הכלכלית שהוצגה לה סבורה המועצה כי על פניו התנהלות שכזו יש בה כדי לפגוע באופן משמעותי בתחרות ולהפלות לכאורה בין מנויים בניגוד לדין. להלן יפורטו ממצאי הבדיקה הכלכלית שהוצגה למועצה.

הבדיקה הכלכלית

הבדיקה הכלכלית בוצעה על ידי הכלכלן ד"ר רועי שלם מחברת נומריקס ייעוץ כלכלי ומימוני בע"מ, אשר מומחיותו בתחום של ניתוח תחרות, הגבלים עסקיים ורגולציה כלכלית. על פי העבודה הכלכלית החזון לתעריפים בשוק הטלוויזיה הרב-ערוצית (טלר"ע) הוא שהם יהיו הוגנים ולא מטעים; לצרכנים צריך שתהא יכולת השוואה של תעריפים; חסמי המעבר צריכים להיות נמוכים ויש ליצור תנאים נוחים לכניסת מתחרים חדשים. כל זאת במיוחד כאשר עסקינן בשוק הטלר"ע הריכוזי שבו אסימטריה בין מספר קטן של ספקים גדולים ומתוחכמים הפועלים ישירות מול הפרט הבודד וכאשר מדובר בחוזים ארוכי טווח לשירותים מורכבים.

מסקנת הבדיקה הכלכלית היא כי מבנה התעריפים הקיים יוצר פגיעה משמעותית בתחרות.

כך, בין היתר, החברות מפעילות כמות גדולה מאד של מבצעים בכל נקודת זמן. החברות כזכור לא מסרו את תקנוני כלל המבצעים ומהמידע שנמסר גם לא ניתן לדעת את מספרם המדויק של המבצעים אליהם משוייכים כלל המנויים בשוק. ואולם, ברור מן המידע כי מדובר במאות עד אלפי מבצעים וריבוי זה של מבצעים יחד עם העובדה שהם חסויים - פוגעים ביכולת הלקוחות לבחור את המסלול או החבילה הטובים ביותר ולהשוות מחירים. כאשר נותנים ללקוח להבין כי התעריף שניתן לו הוא הטוב ביותר ללא שחושפים כי קיימים מבצעים זולים יותר לאותו שירות עשוי הדבר אף להגיע לכדי הטעייה.

פרסום מחירים באופן שקוף ימנע הטעייה, יאפשר לצרכנים השוואה מושכלת יותר, יפחית מעלויות החיפוש של הצרכנים ועל כן עשוי להיות לו השפעה גדולה לטובה על התחרות. לשקיפות גם חסרונות ואולם היתרונות עולים על החסרונות ולכן מומלץ להחיל על החברות חובת גילוי מלאה של כל המחירונים והמבצעים המוצעים לציבור.

באשר למבצעים עצמם עולה מן הבדיקה, כי דה-פאקטו מדובר במסלול שבו נמצאים מרבית המנויים אך בעוד שהמחירון מפורסם וגלוי באתר האינטרנט לא כך לגבי המבצעים המפורסמים

רק באופן חלקי. הבדיקה גם העלתה כי התייקרויות בתוך מבצעים עשויות להתרחש "מתחת לרדאר" של הלקוח ושל הרגולטור והלקוח אף עלול למצוא את עצמו עם מבצע שבוטל ועם קפיצה בתעריף.

על כן, הומלץ במסגרת הבדיקה הכלכלית שבוצעה, למנוע אפשרות של התייקרות מבצע קיים בתוך תקופת המבצע ולהורות שתוכן מבצעים חדשים יוגבל ל- 4 חודשים.

בנוסף, העובדה שהחברות עושות שימוש בתעריפים שונים לפי כוח מיקוח ובפרט מעניקות העדפה תעריפית ללקוחות אקטיביים המאיימים להתנתק, מגדילה את חסמי המעבר למתחרים ופוגעת בתחרות ועל כן יש לאסור באופן גורף פרקטיקה זו.

הבדיקה גם הראתה, כי כבר בעבר הממונה על ההגבלים העסקיים הביע עמדתו שמתן הנחות והטבות למנויים קיימים של הכבלים המבקשים להתנתק ולעבור לחברה מתחרה מהווה לכאורה ניצול אסור של מעמד מונופוליסטי לרעה.

בנוסף, מאחר שהתקשרות עם חברות הטלר"ע היא מטבעה לזמן ממושך נוצרים הפרשי תעריף משמעותיים לטובת לקוחות אקטיביים ומתוחכמים ודה-פאקטו דווקא אוכלוסיות חלשות עשויות לשלם תעריפים גבוהים יותר. על כן יש לשקול האחדת מבצעים קיימים ויצירת מחיר אחיד לכולם. לחלופין מוצע לשקול לפרסם מחיר ממוצע שמשלמים יתר הלקוחות כך שהמנוי ידע היכן הוא עומד ביחס לממוצע.

יחד עם זאת, להגבלות שמוצע להטיל על החברות ביחס לאפשרותן להציע מחירים שונים ללקוחות עבור אותו שירות מוצע לקבוע מספר סייגים:

1. כאשר יש הצדקה למתן תעריף מוזל הנובעת מהבדלי עלויות – מומלץ לאפשר הנחה אך שתוגבל ל- 4 חודשים בלבד.
2. מתן אפשרות לסוגי מנויים מובחנים מטעמים סבירים ובמשורה, שיהנו מאחוז הנחה קבוע תוך שיצויין באופן ברור בתקנון הנמסר ללקוח בדבר אוכלוסיית המבצע והתעריף.
3. מתן אפשרות להצעת הנחה למנויים חדשים למשך 4 חודשים כדי להקטין חסמי מעבר ולסייע לתחרות (עם תקופת צינון של 2 עד 6 חודשים)

לבסוף הוצע, כי במידה ומדיניות כאמור לא תשיג את המטרות – לבחון לעומק את האפשרות להחיל פיקוח תעריפים על חברות הטלר"ע.

החלטה

בשים לב לעבודה הכלכלית שהוצגה לה סבורה המועצה כי מבנה התעריפים הנוכחי בשוק הטלר"ע יש בו כדי להוות פגיעה משמעותית בתחרות ולכאורה אף חשש לאפליה ולהטעיה ויש לתקן את המצב על ידי קביעת מדיניות מקיפה לתעריפים בשוק הטלר"ע על ידי המועצה. המועצה גם מקבלת תלונות רבות ממנויים, מידי שנה, בעניינים כספיים ויש לזכור כי עסקינן במשאב חיוני שיש לאפשר צריכתו באופן שוויוני וללא הבדל. על כן, המועצה יוצאת בזאת לשימוע דחוף המזמין

את הציבור להתייחס לכוונת המועצה לקבוע מדיניות מקיפה לתעריפים בשוק הטלר"ע שתמנע את הפגיעה בתחרות, לא תאפשר אפליה ותעשה צדק עם כלל הלקוחות החברות תוך מתן הזדמנות שווה ללקוחות ונקיטת שקיפות.

במסגרת העבודה הכלכלית הוצגו למועצה מספר המלצות באשר למדיניות שתיקבע כדלקמן:

- א. למנוע אפשרות של התייקרות מבצע קיים בתוך תקופת המבצע. פעולה זו יש בה בכדי להגן על הלקוחות. כמו כן היא מורידה לאורך זמן את אטרקטיביות המבצעים בעיני החברות, על מנת להפחית את השימוש בהם לאורך זמן.
- ב. מבצעים חדשים יהיו כאלו החלים על הצרכן רק לתקופה מוגבלת של 4 חודשים.
- ג. איסור גורף של הפרקטיקה לפיה מוצעים תעריפים עדיפים ללקוחות המאיימים לעזוב או כאלו בשלבי ניתוק, על מנת להקטין את חסמי המעבר בשוק ולאפשר כניסתם של מתחרים חדשים לשוק.
- ד. איסור אפליה בין המבצעים והמסלולים המוצעים בכל נקודת זמן.

(1) סייג ראשון לאיסור על אפליה: לאפשר מבצעים שההטבה בהם מוגבלת בזמן עד 4 חודשים, אשר יש בהם הצדקה להבדלי תעריפים עקב שוני מותר בעלויות חברות הטלר"ע, תוך הגשת התחשיב הרלבנטי למועצה מבעוד מועד.

(2) סייג שני לאיסור על אפליה: לאפשר במשורה, בכפוף לקבלת אישור ספציפי, מחיר שונה לאוכלוסייה מובחנת לרבות יתרונות לגודל עם מחיר קבוע או אחוז הנחה קבוע על מחיר המחירון הרגיל, ללא יכולת חברת הטלר"ע להעביר מסלול כל עוד המנוי נמנה עם האוכלוסייה המובחנת, ללא אישור המנוי. בעלי הרישיונות יידרשו לציין באופן ברור ופרטני על התקנון המוגש ללקוח את אוכלוסיית המבצע והתעריף.

(3) סייג שלישי לאיסור על אפליה: לאפשר לחברות לתת ללקוחות חדשים מבצעים לתקופת זמן של עד 4 חודשים ממועד התחברותם (כלומר אחרי 4 חודשים הלקוח חוזר למחיר מחירון). לעניין זה תתקיים תקופת צינון של 2 עד 6 חודשים (כלומר לקוח חדש הוא לקוח שלא היה מנוי של החברה במהלך תקופה העולה על תקופת הצינון).

ה. לבחון את האפשרות לבטל הבדלי מחירים בין לקוחות קיימים ללא תלות במועד בו הצטרפו ולמסלול שבו בחרו ולהגדיר מחיר אחיד ממוצע למנויים אלה.
לחלופין: להורות כי בחשבונית החודשית יפורסם התעריף הממוצע המשולם בחברה עבור שירותים זהים שמקבל המנוי (בדומה למקובל בנושא דמי ניהול בקרנות פנסיה).

יוער, כי במסגרת העבודה הכלכלית הומלץ גם שבמידה והרפורמה וקביעת המדיניות בתחום התעריפים לא תשיג, תוך פרק זמן סביר ממועד החלטה, את המטרות הנדרשות (שיפור משמעותי בשקיפות, פשטות, ביכולת ההשוואה של הלקוח ובמידת התחרותיות בין הוט ויס), תבחן במסגרת בחינה מעמיקה יותר החלת פיקוח על התעריפים של חברות הטלר"ע. בפרט – יבחנו מנגנונים לעדכוני מחירים לאורך זמן באופן המטיב עם הצרכנים.

הציבור מתבקש להתייחס לכוונת המועצה לקבוע מדיניות מקיפה לתעריפים בשוק הטלר"ע שתמנע את הפגיעה בתחרות, לא תאפשר אפליה ותעשה צדק עם כלל הלקוחות החברות תוך מתן הזדמנות שווה ללקוחות. כן רשאי הציבור, להתייחס לכל אחת מן ההמלצות שנכללו בעבודה הכלכלית שהוצגה בפני המועצה או לתמוך בהמלצות אחרות שעל המועצה לכלול במדיניות התעריפים שתקבע. כמובן שככל שלאחר קבלת התגובות ימצא כי יש לגבש מדיניות השונה מהותית מהמלצות היועץ תביא המועצה את המדיניות שתגובש לשימוע נוסף.

בנוסף, נוכח העבודה הכלכלית שהוצגה לה ובשים לב לחשיבותו רבת המימדים של עקרון השקיפות החליטה המועצה, כי יש להורות על החלת חובת גילוי כל המחירוני והמבצעים של החברות. החלת חובת הגילוי תיעשה על דרך של תיקון רישיון החברות כך שהן יהיו חייבות לפרסם באתר האינטרנט שלהן את כל המבצעים המוצעים (לצד המחירוני), בעת הזו ומכאן ואילך, לכלל לקוחות החברה (חדשים וקיימים) וזאת מאחר ששקיפות היא מרכיב חשוב ביותר לקידום התחרות ולהסרת חסמים ולהבטחת השוויון. השקיפות תאפשר ללקוח לבחור את המסלול הטוב ביותר עבורו מתוך כל המסלולים המוצעים על ידי החברה; היא תאפשר ללקוח להשוות את המסלול והתעריפים שהוא משלם אל מול המסלול והתעריפים שמקבלים לקוחות אחרים בחברה; והיא תאפשר ללקוח גם להשוות ביתר קלות בין הצעות החברות השונות.

ואולם בטרם תיקון רישיונות החברות כאמור יש לאפשר כמובן לחברות ולכל מי שמעוניין בכך להתייחס לעניין, על כן הציבור מתבקש להתייחס גם לסוגיה זו;

במסגרת זו ובשים לב לחשיבות הטמונה בעקרון השקיפות ולהוראות השקיפות שכבר קיימות ברישיון לגבי מסירת מחירים ותעריפים למנוי, מבקשת המועצה מן החברות לקחת על עצמן את חובת פרסום המבצעים גם ללא השלמת הליך תיקון הרישיון שעליו הוחלט במסגרת שימוע זה, וזאת תוך פרק זמן קצר ביותר.

בנוסף ונוכח נסיבות העניין לפיהן מבנה התעריפים הקיים יש בו כדי להוות פגיעה משמעותית בתחרות ולכאורה אף חשש לאפליה ולהטעיה ובשים לב להחלטות המועצה כאמור לעיל, מחליטה המועצה כי בשלב זה ובאופן זמני, עד לסיום הליכי השימועים תוך פרק זמן קצר שכמובן תלוי במתן אפשרות טיעון לחברות, יוקפאו עליות מחירים בשוק הטלר"ע וכן לא יתאפשר לחברות להציע נספחי מבצע חדשים – כל אלו על מנת שלא להחמיר את המצב הקיים בתקופת הביניים, עד לסיום השימועים וקבלת החלטות באשר לקביעת המדיניות כמפורט.

בהקשר זה לא נעלם מעיני המועצה כי החברות תיקנו את הבקשות המקוריות שלהן כך שיש הודיעה קודם לדיון בפני המועצה כי תגבה מחיר אחיד על שירותי ה-VOD שלה ללא הנחות למנויים שונים והוט הודיעה כי תעלה את מחירי המבצעים באחוז אחיד אך בכך אין כדי להסיר את החשש **שבראייה כוללת** עדיין מנויים המקבלים שירות זהה ישלמו מחיר שונה באופן שעשוי לפגוע בתחרות ולהוות לכאורה אפליה ונוכח הכוונה לגבש כאמור באופן דחוף מדיניות כוללת לסוגיה.

העלאות המחיר בשלב זה נעצרו אפוא אך המועצה מצרה על כך שבמסגרת בקשת הוט להעלאת מחירי המחירון, במרבית הפריטים מדובר למעשה בהעלאה בדיוק בשיעור הפחתת המע"מ עליה החליטה ממשלת ישראל זה לא מכבר כך שבמקום הוזלה לצרכן יגיעו הכספים להוט. כלומר, משמעות הבקשה בפועל, היא ניסיון "להפקיע" את ההטבה שקיבל ציבור הצרכנים מהממשלה, במסגרת מאבקה על הפחתת יוקר המחיה ועל כך כאמור יש להצר.

בפני המועצה גם הוצג כי באחד הפריטים במחירון של הוט (מחיר שליחות) דובר על העלאה של עשרות אחוזים והיועץ הכלכלי סבר כי ייתכן שיש לבדוק את סבירות התעריף. ואולם, נוכח החלטת המועצה להקפיא באופן זמני את כל העלאות המחיר כדי למנוע החמרת המצב הקיים, אין המועצה בשלב זה נדרשת לעניין זה.

כמו כן, המועצה מבקשת לציין כי בקשת הוט כללה גם העלאה של מחירי ערוצי ספורט שונים ומעבר לכל האמור לעיל יש הצדקה למנוע העלאה שכזו בשים לב לעבודת המטה שכבר החלה במועצה לפני מספר חודשים לבחינה מחודשת של מדיניות שידורי הספורט, במסגרתה אף הופיעו מרבית השחקנים הרלוונטיים לתחום הספורט, והנמצאת בשלבים סופיים של גיבוש המלצות לרבות האפשרות להמליץ על קביעת מחיר מירבי ובשים לב גם להודעת ראש הממשלה ושר התקשורת מהשבוע שעבר, לפיה אין בכוונתו לאפשר העלאת מחיר שידורי הספורט וכי פנה למנכ"ל משרד התקשורת וליו"ר המועצה והורה להם לבחון ולגבש צעדים שיבטיחו כי כל חובב ספורט יוכל להמשיך וליהנות מחבילת שידורי ספורט הכוללת אירועי ספורט מרכזיים, במחיר הוגן, זאת במקביל לעידוד התחרות המתפתחת בשוק התוכן.

אשר על כן, המועצה מזמינה את כל המעוניין בדבר, לרבות כמובן חברות הוט ויס, להציג לה את עמדתו בעניינים המוזכרים לעיל. עמדות כאמור תתקבלנה בכתב בלבד עד **ליום 1.2.2016 בשעה 12:00** במשרדי מנהלת הסדרת השידורים לציבור, רח' אחד העם 9 תל אביב, מבואה מערבית, מעליות מס' 4 או 5 ובמקביל למייל abargilm@moc.gov.il. עמדות שיוגשו מאת גורמים אנונימיים, יכול שייחשבו כאילו לא הוגשו כלל. המגיש את עמדתו חייב למלא ולצרף את מכתב הלוואי בנושא סודיות המצורף להחלטה זו אך יודגש כי אין בהגשת מכתב הלוואי בכדי לגרוע מחובתה של המועצה, אם תידרש לכך, לפרסם כל עמדה או חלקים ממנה עפ"י חוק חופש המידע או כל דין אחר.

להסרת ספק, יובהר כי המועצה רואה עצמה רשאית להכריע בכל העניינים הנוגעים בדבר או במקצתם בלבד, לרבות הותרת ההחלטות ללא שינוי והכל לפי שיקול דעתה הבלעדי של המועצה.

**מכתב לוואי לעמדה לשימוע המוגשת למועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין -
סודיות**

פרטים כלליים

נושא השימוע:

שם מגיש העמדה:

כתובת:

סודיות

למען הגברת השקיפות בפעילותה כרשות מנהלית, בכוונת המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין לפרסם באתר האינטרנט שלה, או בכל דרך אחרת, את כל העמדות המתקבלות לשימועים, עם קבלתן.

אם הנך מתנגד לפרסום עמדתך, כולה או חלקה, נא ציין זאת מפורשות.

אני מתנגד לפרסום העמדה

אני מתנגד לפרסום החלקים הבאים בעמדה

היעדר ציון כלשהו ייחשב כהסכמה לפרסום.

יובהר כי אין באמור לעיל כדי לגרוע מחובתה של המועצה, אם תידרש לכך, לפרסם כל עמדה או חלקים ממנה עפ"י חוק חופש המידע או כל דין אחר.

שם: _____ חתימה: _____